Czech cases Sedm pádů

Why the endings change: English shows who does what with word order and little words like of, to and with. Czech does it with the end of the word: káva, kávy, kávě, kávu. The start stays the same; only the ending moves.

	Case and its questions	What it does	káva	Where you'd say it
1	nominativ kdo? co?	who or what does it: the dictionary form	káva	**Káva** je horká. The coffee is hot.
2	genitiv koho? čeho?	of, from, without; after do, z, u, bez	kávy	Bez **kávy** nejsem člověk. Without coffee I'm not human.
3	dativ komu? čemu?	to or for someone; after k, díky, kvůli	kávě	Díky **kávě** jsem vzhůru. Thanks to coffee I'm awake.
4	akuzativ koho? co?	who or what it's done to; after pro, přes	kávu	Dám si **kávu**. I'll have a coffee.
5	vokativ calling out	talking to someone: Petře! Jano!	kávo	**Kávo**, kde jsi? Coffee, where are you?
6	lokál o kom? o čem?	where, about; always after v, na, o, po, při	kávě	Mluvíme o **kávě**. We're talking about coffee.
7	instrumentál s kým? s čím?	with, by means of; after s, před, za, pod	kávou	Snídám rohlík s **kávou**. I have a roll with coffee for breakfast.

Czechs count them: at school the cases are numbered, so you'll hear první pád, the 1st case, up to sedmý pád, the 7th, always in this order. Dictionaries and teachers use the numbers too.

Chant the questions: Czech kids learn the cases with these words: kdo, co · koho, čeho · komu, čemu · koho, co · voláme · o kom, o čem · s kým, s čím. Say it like a rhyme.

The trick: stuck on a word? Ask its question. Jedu do... do čeho? Do **Prahy**: the question is čeho, so it's the 2nd case. Mluvíme o... o čem? O **kávě**: the 6th.

Learn them in this order: 4 first, because every Dám si... and Mám... needs it. Then 6, for where you are (v Praze), and 2, for where you're going (do Prahy). 7 is just s, with. 3 and 5 come by themselves once you hear them.

Good news: many forms look alike. kávě is both 3 and 6, and the 1st and 4th are the same for most things that aren't alive: hrad, město, moře. You learn fewer endings than the tables suggest.

Words that pick the case Předložky

The easy way in: most of the time a little word in front tells you which case comes next. Learn each one with an example, not alone: do Prahy, not just do.

2 · genitiv

do	to, into	do Prahy
z, ze	from, out of	z Brna
od	from someone; since	od mámy
u	at someone's, by	u doktora
bez	without	bez cukru
vedle	next to	vedle banky
během	during	během filmu
podle	according to	podle mě

Amounts take it too: hodně lidí, a lot of people; málo času, little time; kolik? how many?

3 · dativ

k, ke	towards, to someone's	k doktorovi
díky	thanks to	díky tobě
kvůli	because of	kvůli dešti
proti	against	proti větru
naproti	opposite	naproti škole

Verbs of giving and telling take it: dát, říct, pomoct, volat, věřit. Pomůžu ti, I'll help you.

4 · akuzativ

pro	for	pro tebe
přes	across, over	přes ulici
za	in (time); for (thanks)	za hodinu
na	onto, to (moving); for how long	na týden
o	for (asking)	prosím o pomoc

Most verbs take it for the thing they do: mít, vidět, chtít, potřebovat, milovat.

6 · lokál

v, ve	in	v Praze
na	on, at	na nádraží
o	about	o filmu
po	after; around	po obědě
při	while, during	při jídle

It never stands alone: there's always one of these five in front.

7 · instrumentál

s, se	with	se mnou
před	in front of; ago	před rokem
za	behind	za domem
nad	above	nad stolem
pod	under	pod stolem
mezi	between	mezi námi

No preposition means by: jet vlakem, to go by train; psát perem, to write with a pen.

Numbers pick a case too

jedna káva
1: nominative

dvě kávy
2, 3, 4: nominative plural

pět káv
5 and up: genitive plural

The same goes for pivo: jedno pivo, dvě piva, pět piv. Kolik? How many? takes the 5 and up form: Kolik piv?

Where? or where to?

where: 6, 7	where to: 2, 4	
v Praze	do Prahy	in Prague / to Prague
na poště	na poštu	at the post office / to it
doma	domů	at home / home
pod stolem	pod stůl	under the table / under it
za domem	za dům	behind the house / round the back

na and za work both ways: staying takes 6 or 7, moving takes 4. Cities and countries take v and do; events, stations and the post office take na.

Some verbs pick one

líbit se + 3
Líbí se mi.
I like it. (it pleases me)

bát se + 2
Bojím se tmy.
I'm scared of the dark.

potřebovat + 4
Potřebuju tě.
I need you.

pomoct + 3
Pomůžu ti.
I'll help you.

zeptat se + 2
Zeptej se mámy.
Ask mum.

jet + 7
Jedu autobusem.
I'm going by bus.

Noun endings Vzory

3 · four model words

Model words: Czech grammar books sort nouns by a model word, a vzor. Know which model a noun follows and you know all its forms. These four cover most nouns you'll meet. The **ending** is in colour.

singular	pán a man, a living being	hrad a thing, not alive	žena ends in -a	město ends in -o
1 · nominativ	pán	hrad	žen**a**	měst**o**
2 · genitiv	pán**a**	hrad**u**	žen**y**	měst**a**
3 · dativ	pán**ovi**, pán**u**	hrad**u**	žen**ě**	měst**u**
4 · akuzativ	pán**a**	hrad	žen**u**	měst**o**
5 · vokativ	pan**e**	hrad**e**	žen**o**	měst**o**
6 · lokál	pán**ovi**, pán**u**	hrad**u**, hrad**ě**	žen**ě**	měst**ě**, měst**u**
7 · instrumentál	pán**em**	hrad**em**	žen**ou**	měst**em**
works like	doktor, kluk, Petr	obchod, vlak, film	káva, škola, Praha	pivo, kino, okno

plural	pán a man, a living being	hrad a thing, not alive	žena ends in -a	město ends in -o
1 · nominativ	pán**i**, pán**ové**	hrad**y**	žen**y**	měst**a**
2 · genitiv	pán**ů**	hrad**ů**	žen	měst
3 · dativ	pán**ům**	hrad**ům**	žen**ám**	měst**ům**
4 · akuzativ	pán**y**	hrad**y**	žen**y**	měst**a**
5 · vokativ	pán**i**, pán**ové**	hrad**y**	žen**y**	měst**a**
6 · lokál	pán**ech**	hrad**ech**	žen**ách**	měst**ech**
7 · instrumentál	pán**y**	hrad**y**	žen**ami**	měst**y**

Alive or not: living masculine nouns copy the 2nd case in the 4th: Vidím pána, I see the man. Things don't: Vidím hrad, I see the castle. Same in the plural: pány but hrady.

Two endings in a cell? both are correct. For people, -ovi is the usual one: Petrovi, doktorovi. For things in the 6th case, -u is safer after k, h and ch: v parku, but na hradě.

Before -ě, letters change: k becomes c, h becomes z, r becomes ř, ch becomes š: ruka, v ruce; Praha, v Praze; sestra, o sestře. After l, s, z and most others, ě is written e: škola, ve škole.

A few take -a: some hrad words take -a in the 2nd case: les, do lesa; sýr, bez sýra; chléb, bez chleba. When in doubt, -u is the more common.

In casual speech the 7th plural often ends in -ama or -ema: s holkama, with the girls; s klukama, with the boys. You'll hear it in every show; write -ami and -y.

Soft nouns, pronouns Zájmena

Soft nouns end in a soft letter, like ž, š, č, ř, c, j, or in -e or -í. They follow the same idea with softer endings: where hard nouns have y and a, soft ones mostly have e and i. Read them across, not by heart.

singular	muž a man, soft ending	stroj a thing, soft ending	růže ends in -e	kost feminine, no -a	moře ends in -e	stavení ends in -í
1 · nominativ	muž	stroj	růže	kost	moře	stavení
2 · genitiv	muže	stroje	růže	kosti	moře	stavení
3 · dativ	muži, mužovi	stroji	růži	kosti	moři	stavení
4 · akuzativ	muže	stroj	růži	kost	moře	stavení
5 · vokativ	muži	stroji	růže	kosti	moře	stavení
6 · lokál	muži, mužovi	stroji	růži	kosti	moři	stavení
7 · instrumentál	mužem	strojem	růží	kostí	mořem	stavením
works like	učitel, Tomáš	klíč, pokoj, počítač	ulice, práce, restaurace	noc, věc, radost	letiště, srdce	náměstí, nádraží, pondělí

plural	muž a man, soft ending	stroj a thing, soft ending	růže ends in -e	kost feminine, no -a	moře ends in -e	stavení ends in -í
1 · nominativ	muži, mužové	stroje	růže	kosti	moře	stavení
2 · genitiv	mužů	strojů	růží	kostí	moří	stavení
3 · dativ	mužům	strojům	růžím	kostem	mořím	stavením
4 · akuzativ	muže	stroje	růže	kosti	moře	stavení
5 · vokativ	muži, mužové	stroje	růže	kosti	moře	stavení
6 · lokál	mužích	strojích	růžích	kostech	mořích	stavením
7 · instrumentál	muži	stroji	růžemi	kostmi	moři	staveními

Easiest of all: stavení words, like náměstí and nádraží, keep the same form in almost every case: na náměstí, na nádraží, v pondělí. Only with changes: před nádražím.

Pronouns by case

	já I	ty you	on he	ona she	my we	vy you all, polite you	oni they
1 · nominativ	já	ty	on	ona	my	vy	oni
2 · genitiv	mě	tě, tebe	ho, jeho · něj	jí · ní	nás	vás	jich · nich
3 · dativ	mi, mně	ti, tobě	mu, jemu · němu	jí · ní	nám	vám	jim · nim
4 · akuzativ	mě	tě, tebe	ho, jeho · něj	ji · ni	nás	vás	je · ně
6 · lokál	mně	tobě	něm	ní	nás	vás	nich
7 · instrumentál	mnou	tebou	jím · ním	jí · ní	námi	vámi	jimi · nimi

After a little word, j turns into n: Vidím ho, but bez něj; Dám jí to, but s ní; jich, but u nich. The form after · is the one after a preposition.

Short or long? the short forms (mi, ti, mu, ho, tě) are the everyday ones. The long ones stress the word or start a sentence: Mně? To me? and come after prepositions: pro tebe, ke mně.

mě or mně? even Czechs check this one. Put ty in its place: if you'd say tě, write mě; if you'd say tobě, write mně. Vidíš mě (Vidím tě), but o mně (o tobě).

ji or jí? short ji is her as the one you see or love: Miluju ji. Long jí is to her or with her: Dám jí to, I'll give it to her.

Calling people Oslovení a fráze

The 5th case is for calling someone: you say it when you speak to a person, not about them. Petr je doma, Petr is at home, but Petře, pojď sem! Petr, come here! Shows use it in every scene, so names change all the time.

-a becomes -o

Jana → **Jano!**
Petra → **Petro!**
Eva → **Evo!**
Lenka → **Lenko!**

men's -a names too

Honza → **Honzo!**
Jirka → **Jirko!**
Míša → **Míšo!**

a consonant adds -e

Jan → **Jane!**
Martin → **Martine!**
Jakub → **Jakube!**
Adam → **Adame!**

consonant + r: -ře

Petr → **Petře!**
Alexandr → **Alexandře!**

-k, -h, -ch: -u

Novák → **Nováku!**
Oldřich → **Oldřichu!**
kluk → **kluku!**

soft ending: -i

Tomáš → **Tomáši!**
Lukáš → **Lukáši!**
Ondřej → **Ondřeji!**
Matěj → **Matěji!**

-e, -ie, -í stay

Marie → **Marie!**
Lucie → **Lucie!**
Jiří → **Jiří!**

e drops out

Pavel → **Pavle!**
Karel → **Karle!**
Marek → **Marku!**

Titles and words you call people

pane doktore!
doctor! (to a man)

paní doktorko!
doctor! (to a woman)

pane Nováku!
Mr Novák!

paní Nováková!
Mrs Nováková! (-ová never changes)

Dámy a pánové!
Ladies and gentlemen!

Kluci! Holky!
Guys! Girls!

Miláčku!
Darling!

Kámo!
Mate!

Polite and friendly: with someone you call vy, use pane or paní and the surname: Dobrý den, pane Nováku. Women's surnames in -ová stay as they are. With friends, the first name in the 5th case: Ahoj, Jano!

Where you hear each case

1 · nominativ

Kdo je **to**?
Who's that?

To je můj **brácha**.
That's my brother.

Kde je **nádraží**?
Where's the station?

2 · genitiv

Kolik je **hodin**?
What time is it?

Hodně **štěstí**!
Good luck! (a lot of luck)

Jsem z **Brna**.
I'm from Brno.

3 · dativ

Je **mi** zima.
I'm cold. (it's cold to me)

Je **mi** to jedno.
I don't care. (it's all one to me)

Děkuju **vám**.
Thank you.

4 · akuzativ

Miluju **tě**.
I love you.

Máš **čas**?
Have you got time?

Dobrou **noc**!
Good night! (I wish you a good night)

5 · vokativ

Mami! **Tati**!
Mum! Dad!

Kluci, pojďte!
Come on, guys!

Díky, **kámo**.
Thanks, mate.

6 · lokál

Jsem v **práci**.
I'm at work.

O **čem** to mluvíš?
What are you on about?

V **létě** jedeme k moři.
In summer we go to the seaside.

7 · instrumentál

Co je s **tebou**?
What's up with you?

Jedu **autobusem**.
I'm going by bus.

Mezi **námi**...
Between you and me...

Several in one line

Dám mámě kytku.
I'll give mum some flowers. (3, 4)

Jedu s mámou do Prahy.
I'm going to Prague with mum. (7, 2)

Bydlím u kamaráda v Brně.
I'm staying at a friend's in Brno. (2, 6)

Practice Procvičování

6 · twenty lines · answers at the bottom

How: put the word in brackets into the right form. Ask its question first: do čeho? s kým? Say the whole line out loud, then check the answers in small print at the bottom.

1 Jedu do _____ .
(Praha) I'm going to Prague.

2 Bydlím v _____ .
(Praha) I live in Prague.

3 Dám si _____ , prosím.
(polévka) I'll have the soup, please.

4 Kávu s _____ , prosím.
(mléko) Coffee with milk, please.

5 Čaj bez _____ .
(cukr) Tea without sugar.

6 _____ , pojď sem!
(Petr) Petr, come here!

7 Ahoj, _____ !
(Jana) Hi, Jana!

8 Musím jít k _____ .
(doktor) I have to go to the doctor's.

9 Mluvíme o _____ .
(škola) We're talking about school.

10 Jedu tam _____ .
(vlak) I'm going there by train.

11 Dobrý den, pane _____ !
(Novák) Hello, Mr Novák!

12 Pět _____ , prosím.
(pivo) Five beers, please.

13 Sejdeme se před _____ .
(divadlo) Let's meet in front of the theatre.

14 Zavolám _____ .
(máma) I'll ring mum.

15 Včera jsme byli v _____ .
(kino) Yesterday we were at the cinema.

16 Mám dva _____ .
(bratr) I've got two brothers.

17 To je dárek pro _____ .
(ty) That's a present for you.

18 Pojď se _____ !
(já) Come with me!

19 Líbí se _____ to?
(ty) Do you like it?

20 Bez _____ nejdu.
(on) I'm not going without him.

Answers

1 **Prahy** 2, genitiv
2 **Praze** 6, lokál
3 **polévku** 4, akuzativ
4 **mlékem** 7, instrumentál
5 **cukru** 2, genitiv
6 **Petře** 5, vokativ
7 **Jano** 5, vokativ
8 **doktorovi** 3, dativ
9 **škole** 6, lokál
10 **vlakem** 7, instrumentál
11 **Nováku** 5, vokativ
12 **piv** 2, genitiv
13 **divadlem** 7, instrumentál
14 **mámě** 3, dativ
15 **kině** 6, lokál
16 **bratry** 4, akuzativ
17 **tebe** 4, akuzativ
18 **mnou** 7, instrumentál
19 **ti** 3, dativ
20 **něj** 2, genitiv

Meet a word you don't know? In Kitsumi, hover any word in subtitles to see what it means.